

Planbureau voor de Leefomgeving

Monitor NOVI, Provinciale ruimtelijke voorstellen en de Nota Ruimte

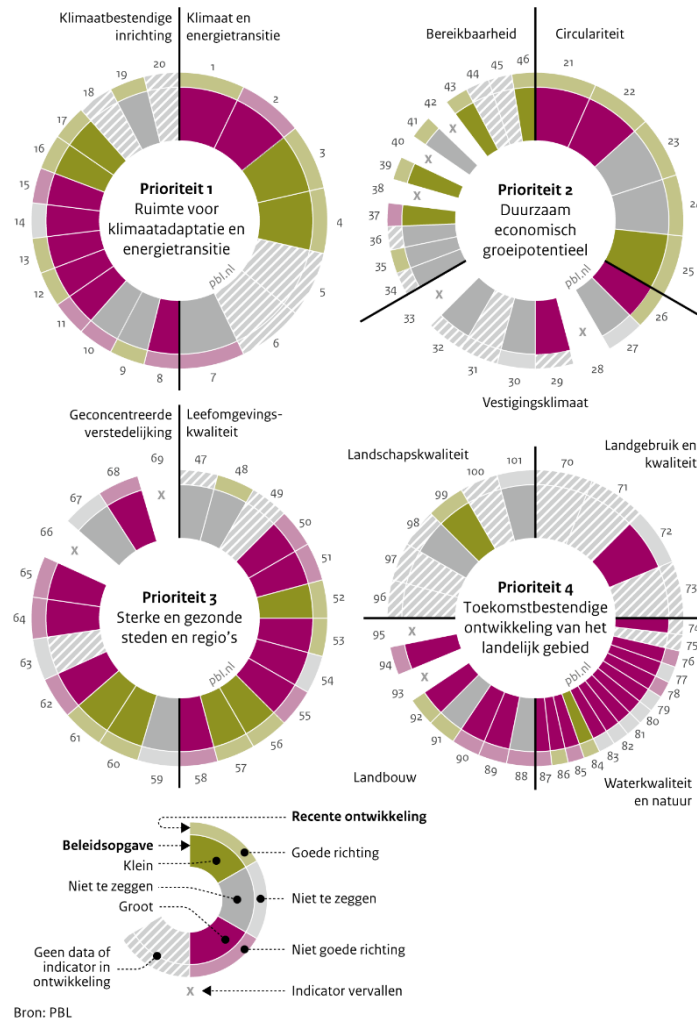
Ruimtedialoog

28 november 2024

Rienk Kuiper

150 doelen NOVI, 100 indicatoren MoNOVI

Overzicht indicatoren Monitor NOVI, 2024

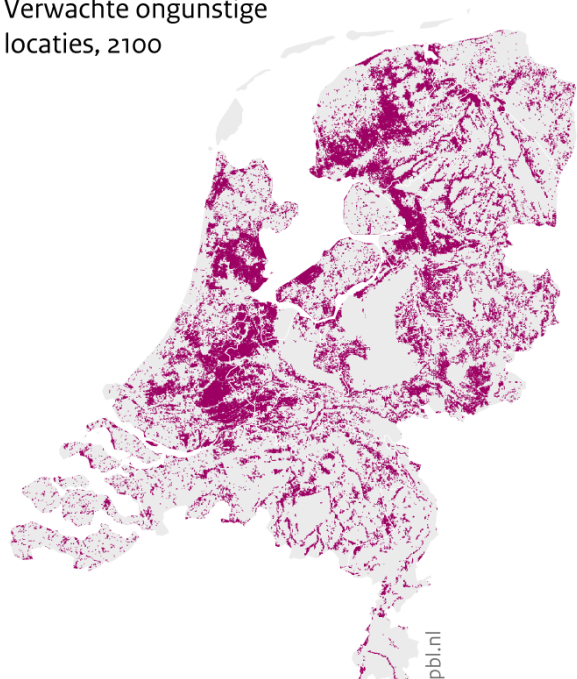

- > Weinig hiërarchie tussen doelen NOVI
- > Belangrijke doelen als ruimtelijke kwaliteit en samenhang niet concreet

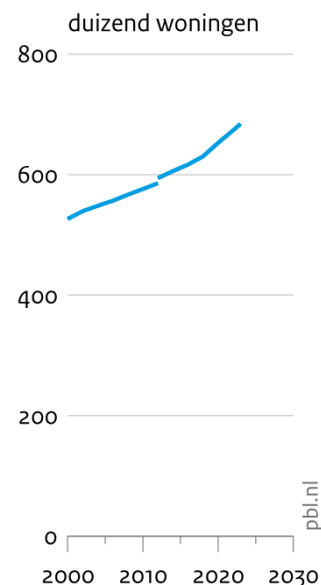
Water en bodem sturen niet op locatie

Ongunstige locaties vanwege waterhuishouding en bodemdaling

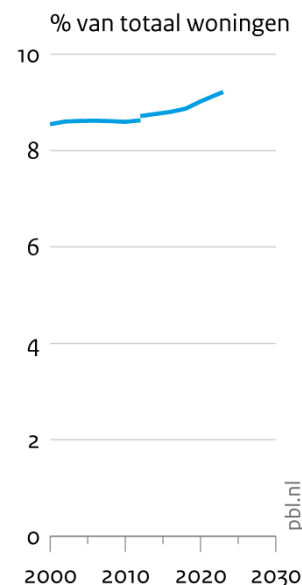
Verwachte ongunstige locaties, 2100

Aantal woningen op ongunstige locaties

Aandeel woningen op ongunstige locaties

Aantal woningen in kwetsbare gebieden 2000-2023: +30%

Aandeel woningen: van 7,9% in 2000 naar 9,2% in 2023

Bron: CBS, Deltares 2024

Vanaf 2012 is bron van woningregistratie gewijzigd

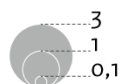
Extra ontwikkelingszone distributiecentra

Voorraad logistiek vastgoed

Per gemeente

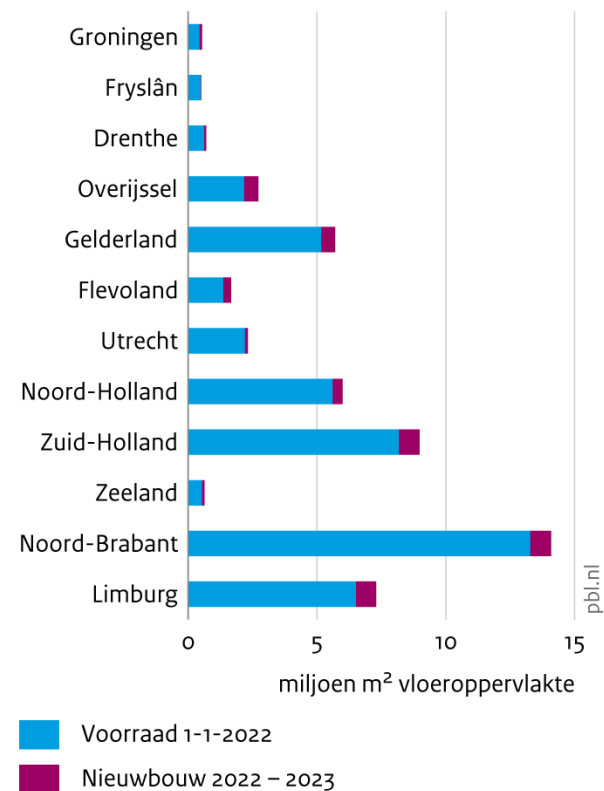

Vloeroppervlakte (miljoen m²)

Bron: Bak Property Research

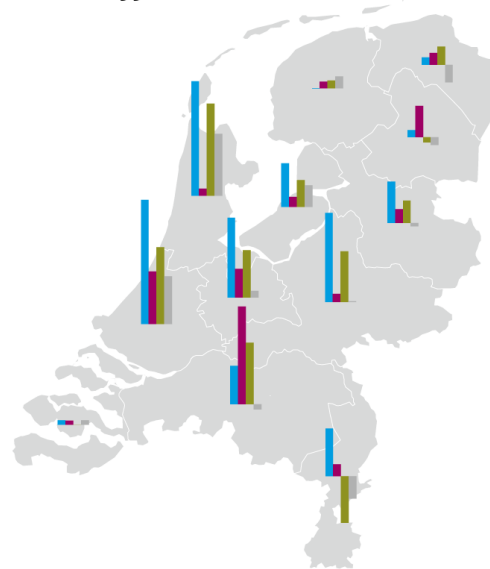
Per provincie

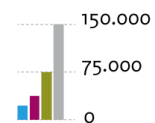
Woningbouw vooral aan autosnelweg

Verandering van aantal inwoners naar type ontsluiting woongebieden

Absoluut, 1996 – 2022

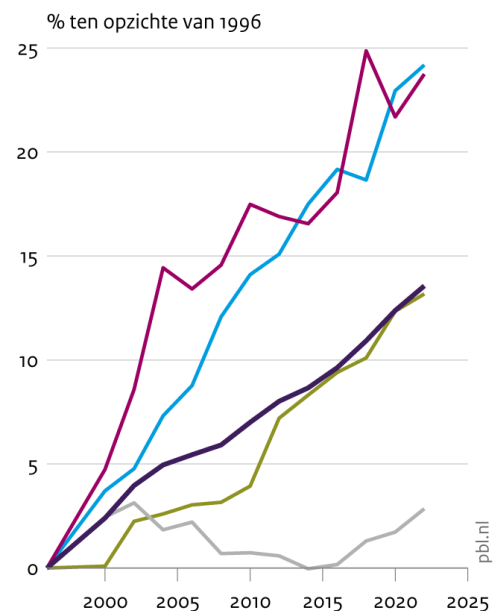

Inwoners naar type ontsluiting

Bron: CBS, PBL

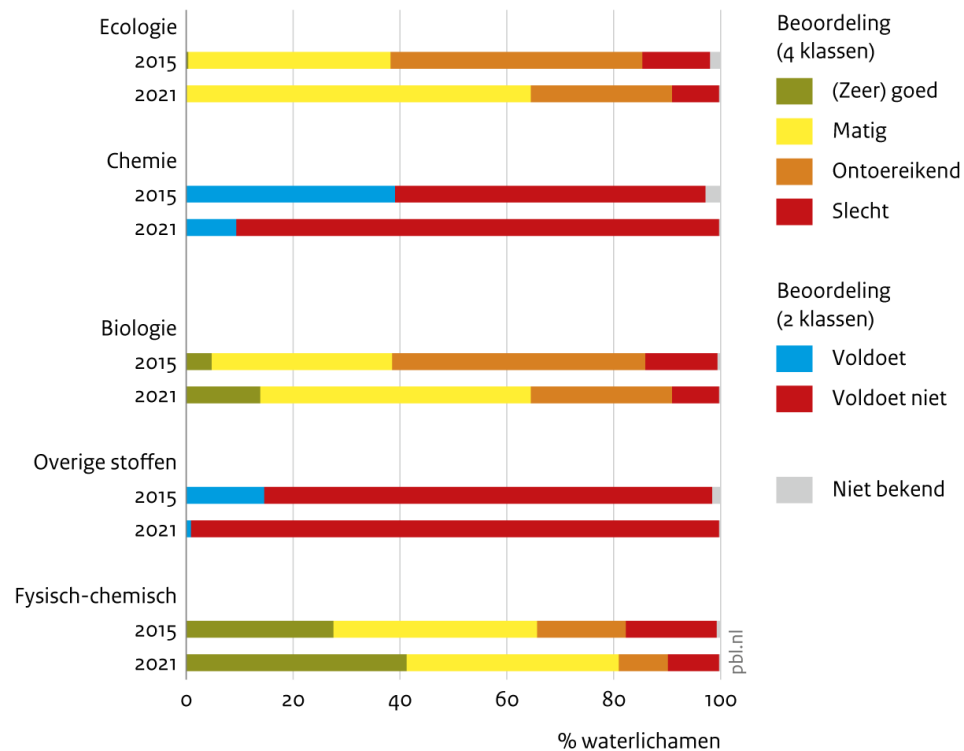
Relatief

- Op multimodaal ontsloten locaties
- Op autosnelweglocaties
- Op openbaarvervoerlocaties
- Op overige locaties
- Alle locaties

Waterkwaliteit nog grote opgave (2027)

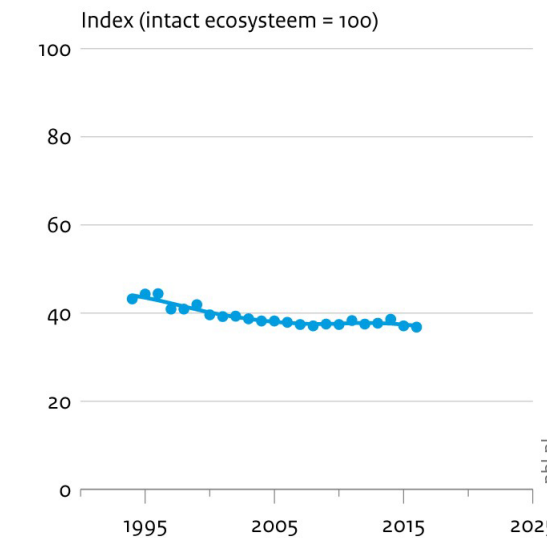
Beoordeling kwaliteit oppervlaktewater volgens Kaderrichtlijn Water

Bron: IHW (Waterschappen, RWS); bewerking PBL.

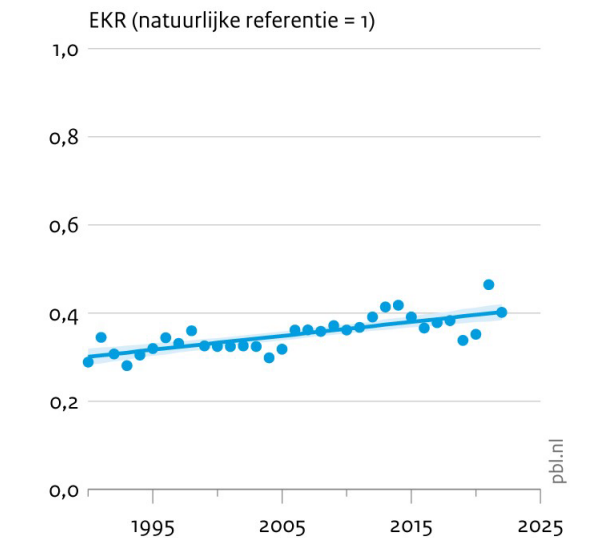
Gemiddelde natuurkwaliteit

Landnatuur

• Meting
— Trend

Zoetwater

• Mediaan
— Trend
■ Spreiding (25 –75 percentiel)

Bron: Landnatuur: NEM en LMF (Sovon, De Vlinderstichting, Provincies); bewerking PBL en Wageningen Environmental Research; Zoetwater: Limnodata, IHW, waterschappen

Monitor NOVI 2024: kwaliteit als voorwaarde

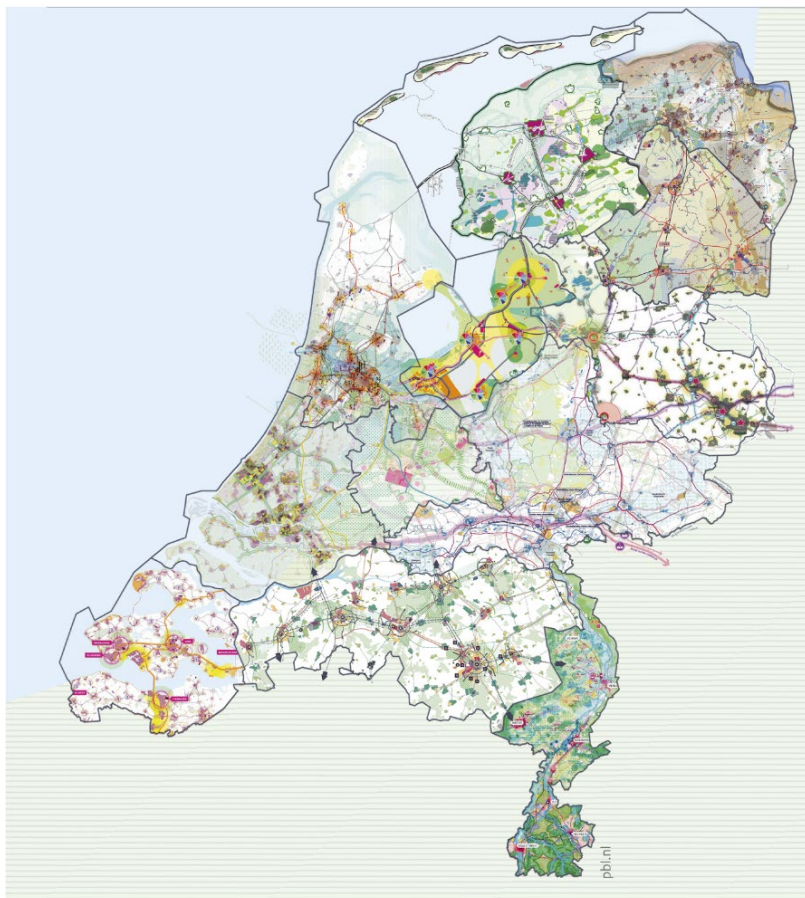
Overzicht indicatoren Monitor NOVI, 2024

- > Grote beleidsopgaven: energietransitie, circulaire economie, natuur- en waterkwaliteit, milieukwaliteit
- > Juist hiervoor minder aandacht in Nota Ruimte
- > Omgevingsvisie volgens MvT Omgevingswet leefomgevingsbreed
- > Lange termijndoelen vragen ook op korte termijn maatregelen: continuïteit, stabiliteit & vertrouwen
- > Een ruimer bemeten leefomgevingskwaliteit biedt meer ruimte voor ruimtelijke ontwikkelingen

Provinciale ruimtelijke voorstellen

Collagekaart van de provinciale voorstellen

Bron: Provincies, Vereniging Deltametropool (collage)

- › Bieden wel richtingen, nog geen keuzes
- › De vele geconstateerde strijdigheden – sectoraal en interregionaal – tonen noodzaak nationaal omgevingsbeleid aan
- › Onderstrepen brede opzet Nota ruimte, cf MvT Omgevingswet

Maak 'Water en bodem' concreet

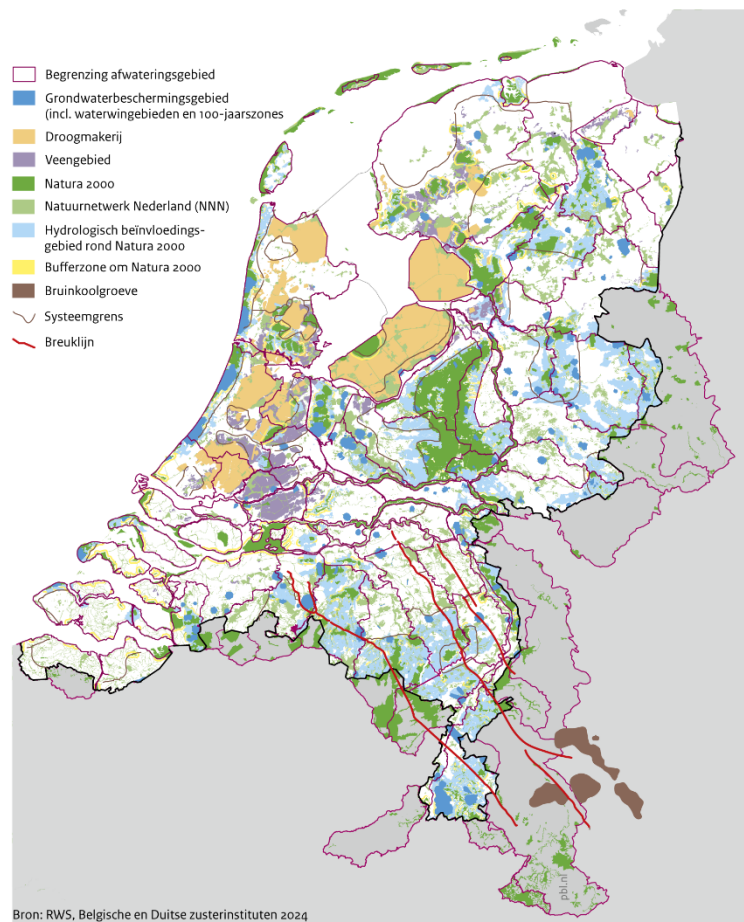
Gebiedsindeling op basis van water en bodem

- > Geconstateerde strijdigheden
  - Nog geen 'stabiele planningseenheden water en bodem'
  - Concurrentie provincies om zoet water, water vasthouden nog niet helder
  - Water en bodem geen rol in Woondeals
  - Water en bodem geen rol natuur en landbouw
  - Waterkwaliteit risico voor ruimtelijke ontwikkeling

Zoneer landbouw en natuur

Gebiedsindeling op basis van water, bodem en natuurgebieden

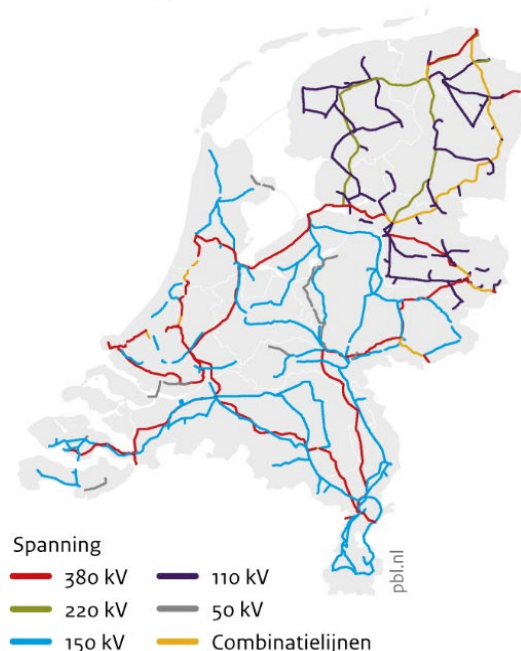
> Geconstateerde strijdigheden

- Druk op gebiedsgerichte aanpak vs (achterblijvend) generiek landbouw-emissiebeleid
- Hogere urgentie herstel omgevingscondities in specifieke gebieden vs uniforme aanpak

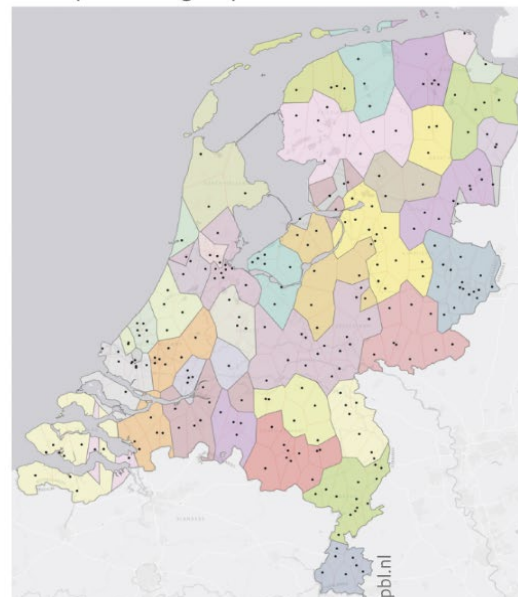
Stel lange termijnvisie op voor energie en (circulaire) economie

Structuur hoogspanningsnet en zonering in 'pockets'

Hoogspanningsnet, 2022

Concept-indeling in 'pockets'

> Geconstateerde strijdigheden

- Accent op huidige grondstoffen- en energie-intensieve bedrijvigheid vs kenniseconomie
- Facilitering bedrijfsterreinen vs hogere toegevoegde waarde per hectare
- Onbalans vraag/aanbod energie, wind/zon, concurrentie om waterstof
- Ontbreken visie op energie na 2030
- Efficiëntiegedreven uitbreiding hoogspanningsnet vs benadering vanuit locatie opwekking in RES-en

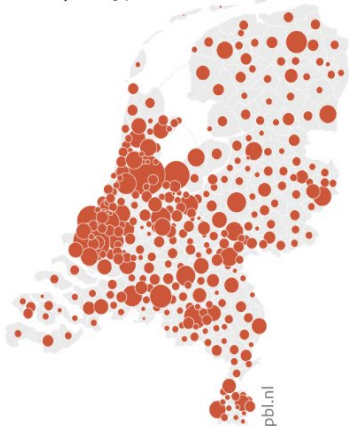
Weeg woningbouwafspraken expliciet ruimtelijk af

Ouderdom woningvoorraad

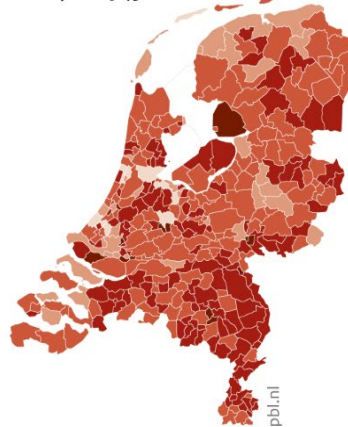
Bouwjaar 1945 – 1971

Bouwjaar 1971 – 2000

Bouwjaar 1945 – 2000

Aantal (duizend)

Bron: ABF; bewerking PBL

> Geconstateerde strijdigheden

- Aandacht nieuwbouw vs renovatie
- Kwantitatieve woningbouwafspraken vs integrale verstedelijking o.a. WBS
- Woningbouwafspraken vs noodzakelijke randvoorwaarden (Rijksfinanciering)
- Woningbouwlocaties vs werklocaties

Voorkom dat spreiding wonen leidt tot congestie

Steden Netwerk Nederland (SNN) en daily urban systems op basis van forensenstromen

Nationale keuzes sterke en gezonde steden en regio's

- Stedelijk netwerk Nederland
- Stedelijke regio
- Gezonde leefomgeving
- PM_{2,5} > advieswaarde WHO
- PM₁₀ > advieswaarde WHO
- Mobiliteitssysteem (voor personen én goederen) in, rondom en tussen steden
- Gebieden met een voorspelde daling in de woningbehoefte 2030 t/m 2039

Bron: Ministerie van BZK (linkerkaart), PBL (rechterkaart)

Woon-werk pendel tussen en binnen COROP-gebieden 2018/2019

Aantal verplaatsingen binnen regio per jaar (miljoen)

- 1
- 10
- 100

Aantal verplaatsingen tussen regio per jaar (miljoen)

- 2 of minder
- 2 - 5
- Meer dan 5

> Geconstateerde strijdigheden

- Nabijheid vs spreiding
- Spreiding wonen vs ontbreken spreiding werken + financiën infrastructuur
- Woningbouw vs transport (externe veiligheid)

Nota Ruimte

- › Maak duidelijke keuzes op hoofdpunten
  - Landbouw en natuur:
    - balans generiek/gebiedsgericht (overgangsgebieden)
    - NB sturende werking agroketen
  - Netwerken voor energie en (circulaire) economie:
    - visie lange termijn, maatschappelijke verkenning
    - NB sturende werking netinfra
  - Leefbare steden en regio's:
    - samenhang in verstedelijking, noodzakelijke randvoorwaarden
    - NB sturende werking grondposities
- › Bied (vanuit omgevingskwaliteit) stevige integrale afwegingskaders voor nationale programma's en projecten
- › Bied duidelijkheid en uitvoeringscapaciteit (institutes, instrumenten)

Maak als 1 overheid de inhoudelijke slag

Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (2023):

'Te lang houden we vast aan het bekende en proberen we het bestaande te optimaliseren. Vraagstukken worden daardoor als acute crisis behandeld, wat leidt tot veel maatschappelijke weerstand, symptoombestrijding en bevestiging van de status quo.

Om deze negatieve spiraal te doorbreken is een aantrekkelijk en helder toekomstperspectief noodzakelijk. Door vanuit een overkoepelend toekomstbeeld terug te redeneren kan worden bepaald welke investeringen toekomstwaarde hebben, en welke maatregelen moeten stoppen. Op basis daarvan kan ook het disfunctionele onder druk worden gezet.'